

Megjele-
nik heten-
kint há-
romszor,
kedden,
csütörtö-
kén és szom-
baton, üsz-
szesen
harmadfél
íven. Di-
vathabók,
képek, fa-
metszvé-
nyek, him-
zetminták
s más mű-
mellék-
tekek.

Előfizet-
si ára :
helyben
6 fl. 40 kr.,
évine-
gyedre 3
fl. 20 k. e.
p., bori-
tókban 30
kral több.
Vidékre
félre 7
fl. 40 kr.
A szerk.
szállás
zöldfaut.
Janko-
vitsh. 2d.
emeleth.
bal sarok.

HARMADIK ÉV' ELSŐ FELE.

TARTALOM. Néhány szó a fiatal nőkhez, folytatás egy nőtől. Karolinának, költemény Csobáncz től.
Az áldozat, beszély Rutkay Emiltől. Új levelek Emilához P. H. L.-től. Társaséleti szemle.

NÉHÁNY SZÓ A FIATAL NŐKHEZ

A NÓIRÓK' GÁNCZOLÓI S A SZABADHANGU REGÉNYEK' PÁRTOLÓI ELLEN.

(Folytatás.)

Mély és öröklő tisztelet azon duslelkű, bármily nembeli írónak, ki a mesterit az el nem tévesztett erkölcsi czállal párosítani erős! De mivel ez a legtisztább szándéknál is nagyobb tökélyt igényel, mintsem gyakori föltűnés' tárgya lehetne: gondolom semmi sem volna üdvesb, mint sokat engedni az elsőbül a másodikért, és semmit a másodikból az elsőért, mert hiszen ki nem tudja, mikép a társadalmi s egyéni jóllét erényeken alapszik. Minél fogva én úgy tartom, hogy erkölcsi célzt tévesztve értelmet világítani akarni nem egyéb mint, meglehet szándéktalanul, de mégis átkot költeni oly adományból, melynek áldást kell vala teremnie.

Mindezekből következtetem: miszerint ha lehetőnek tartatik oly irónő' létezése, ki írói szabadságot csakugyan érdemel — talán nem a legmesteribb, de az erkölcsi hatást legjobban eltalált női iróttal illetné meg az illy kiemeltetés. Ha közepes tehetséggel irónőnek írni hiba és nevetséges, miért nem gánczolás', miért nem guny' tárgya azon férfiú is, ki szelleműres betűivel minket, regénykedvelő nőket ásítózni kénytet? Vagy tán a férfiaknak mulhatlan hivatásuk az irázkodás? Én úgy hiszem, mikép a hivatás tehetőség' következménye, mi másképp nem is lehet, s ez esetben férfiban sem hivatás szerinti, balga elbizottságban olyat tenni, mire nem termett, mellőzvé az alatt azt, mire alkalmas lehetne.

Ha a nő férfi olvasóinak kielégítőleg írni erőltlen, mit örömet megengedek — férfi írónál jobban írhat ő önnemének. Női hivatást ismertetni, nővel kötelességeit szeretet-
tetni úgy mint egy, ki maga is nő, úgy mint tevék azt Genlis, Hancé, Pichler s számtalan más illy szellemű irónők — férfi soha nem tudná. S hibáztassuk-e ezeket,

hogy írni bátrak voltak? csupán azért, mert ők is nők valának? S mert a fölhozott s általánosan az írónők' nagyobb része számtalan bírálónak gáncsolás, sőt guny tárgyai, vagy mert ők talán nem a legmesteribb tollal bírtak — jobb lett volna velők sirba szállni némán, ismeretlenül annyi szelleműs képeknek, annyi erényes gerjedelmeknek, olyaknak, mik büntől, aljasságtól számtalan női kebelt tartának vissza? Férj és atya, ki leánygyermeket ölelsz, főleg téged kérdelek én.

S hogy kielégítőleg közelítsek a legújabb izléshez is, lelkem' egész hódolásával hozhatom példányul föl amaz emelt lelkű angolnót, Trevelyan' íróját, kinek nevét kár hogy nem tudjuk, s kinek dicséretére magam igen szegény, leirom a nevezett regényről szóló néhány gondolatjait egy külföldi bírálónak.

„Mint látjuk, juthatni már olvastatáshoz a nélkül, hogy erőszakos ingerekhez folyamodnánk, a nélkül hogy a féltelenségtől tisztátalan képeket kérjünk, a büntől rémítő látványokat, a boldogságtul fonákságokat. Itt azért hogy kedvét nyerve egy romlott csapatnak, magát meg nem gyalazza a talentom, meg sem gondolja fölcifrázni a házasságtörést, fölékesíteni a vérfertőzést, a gyilkosságot meg nem tiszteli, nem ad csalfa elveket, s mindenek fölött őrizkedék fölemelni azon fátolt, melyet amaz undok szenvedélyekre, mik a társadalmi élet' sőpredékeinél honosak — a szemérem' keze borított. Ezen új műben minden tiszta, minden erkölcsi czélra vezet, minden oda irányzott, hogy tökéletesítse, nem pedig hogy aljasítsa az emberi nemet. Mutatkoznak itt elme, kellem, érzés, drámai tapintat, olyl' összesség, melyet időnkben látni nem vagy alig lehet. És pedig ilyeszerű egy mű alig jut napfényre, s gyors szerteömlése úgy tűnik föl, mint hangos felriadása a községnak ama rémítő költemények ellen, melyekkel üldözik őt annyi írók, kiket olvasnak...”

És Trevelyan' írója azért, mert nő, s habár az írói tehetség' némelly csillámaiban más nő őt fölülmulná is — ne irt volna-e? Neki írni kellett, mert gazdag írói adományban s kétségtől megáldva helyzettel is magát és másokat ilyl' módon nemesíteni. Ő ily állásban írni tartozott, s nem írnia lett volna hivatás elleni.

Ha tudományos vizsgálatokra az erősb nem képesebb is, fölíri-e az nemünket a benső élet', az érzemény' országa' fölfogásában? S hivatásuk s helyzetük' természete is nem magával hozza-e a két nemben a különböző, de írónak egyaránt szükséges képességeket is? S ha nyilvánítani szabad és kell az egyiket, visszafojtani mikép kellene a másikat?

Ha a természet' titokteljes országát vizsgáljuk, a legparányibb növényen kezdve föl az emberig, figyelmünket azon igazság' észrevétele jutalmazandja, miszerint mindenütt és mindenben külső és szellemi szépség csupán a két nemből egygyé emelkedő erőnek összességéből keletkezhetik, — s ilyl' erő' összeolvadásán alapul s ezeknek egymástól elszakadásával enyészik el a családi öröm s társalgási élvezet is. Irodalomról szólván, ilyl' szempontból nézem én a két nem' észműveinek is összefolyó erejét az emberi nem' általános művelődésére, s állítom, mikép legalább neműnknek, a neműnkéből kelt irományok — hogy többet ne mondjak — nem kevesebb szükségesek, mint a férfui ész' legremekőbb terményei. S aztán nekem úgy tetszik, miszerint szellemi adomány s következőleg hivatás nemhez kötné nem lehet, mert a szellem' birodalma miként végtelen, úgy szabad is.

Okosabb férfaink neműnkéül nem tartják helytelennek az olvasást, sőt azt — igen helyesen — mint hatalmas eszközt a szellemművelésre ajánlják; de az olvasás írás nélkül lélekművelésre késedelmes eszköz. Kevesebbet olvasni, mint szoktak jelenleg olvasást kedvelő nőink' fiatalabbjai, de a keveset jól kimeríteni, önértelmünket az íróval egyíteni,

tovább elmélni, s így elmélni tiszta nyelvbe öntött összességét — hogy az olvasónak elméjébe mélyen bevésve maradjon s nyomtalanul el neenyészszék — papírra tenni, nem foglalván több időt el a csupa olvasásnál, üdvös lenne; mert hogy az értelem fejlődése, ha lélekműveléssel nem párosul, lehet káros is — tudva van; azonban tudva az is, miszerint áldáshozó az mindenik nemnél, ha ezzel együlvén, biztosan siet főcéljához. Lenne csak hazánkban minden hitves és anya illy szellemben művelt, üdves hatásáról bizonyítanának férfiak, ifjak, erénydus családok.

Kötelességeit senki meg nem ismerheti, míg éles vizsgálattal szemügyre nem vette a helyzetet, mely neki a társaságban jutott. Ha netalán egy nő, elmulasztván illy vizsgálatot tenni, rosszul értett fölvágyásból saját helyzetét kicsinyelni, mellőzni elég balga, elég vétkes lenne; ha tudományos szemléldésekben elmerülvén, s azokat az asszonyi életrenddel aránytalanul összezavarván, magából egy a két nem közti neveltséges egyveleget alkotna: benne akkor az ok, ha gunyolva és ellenérzettel tekinti őt a más nem, s tekintik önnemű társai is. Azonban visszaélésről szólván, ha mindent, mivel visszaélni lehet, kiirtani akarunk, mi marad akkor?.. Férfi iróttal miriadjait kellene akkor megsemmisíteni, nálunk nőknél pedig még a szó is el volna tiltandó. Valóban az emberi balságok közt nem épen a kevésbé kártékonyak közé tartozik: olly dolgot, mi magában igen jó, azért mert visszaélések által meglehet balirányt vett, nem jobb utba igazítani, de kitörölni akarni.

Irjon a nő, merem én biztatni nemem fiatalabbjait, irjon a nő, ki ha bámulandólag nem is, de kellemmel és hasznosan irni tud, s ha kedve úgy hozza magával s helyzete engedi. — De hogy őszinte biztatásom balul ne értessék, itt már fölfejtani kívánom nézeteimet az iránt is, hogy a nő az irást és tanulást családanyai kötelességeivel miként rokoníthatja. (Vége következik.)

KAROLINÁNAK.

(Esküvés előtt.)

Nem vérzik e lap? könnyeim helyén,
Hideg. Pedig vérezni kellene...
Hah, elszakadni! — megbolondulok —
Tőled szívemnek jó egyetlene!
Te hát a sors azért ad kéjt nekem,
Hogy váltsam azt meg később véremen?

El el! le a kebelről! tűz van itt,
Hol életem végső reménye ég.
Vagy, oh, tapadj rám! s halj örökre el,
Legyen számodra itt pokol vagy ég.
Ha halni kell — mert meghalsz nélkülöm,
Oh halj meg inkább égő keblemen!

Ah, e hidegség, e fagyos kezek,
Redd lehelt már a sír anyagja...
Itt fekszel im, halottként keblemen,

Kit föl nem ébreszt más lét hajnala,
S legyen halálos álmaid végtelen,
Mert nincsen üdv kinodhoz égbe fenn.

Látd, még nem éltem; s már átszenvedém
Az élet minden szenvedéseit.
Most kezdtem élni. meg mért ismerél?
A szenvedők egymást megismerik.
Ne bánd a percnyi boldogságotat,
Ne bánd — öröklő lesz a kárthat!

Vesd még utószor, vesd föl szép szemed!
O hadd szakadjon keblem rajta meg!
Ah, érne bár e perczben itt halált!
Kit nem szeretsz, bár nem rebolna meg —
Mindegy. Örökre elvesztél nekem,
Elveszttem én — nincs többé életem!

CSOBÁNCZ.